

Tietopyyntötesti-2

RIITTA SOKKA, HEIKKI KUUTTI

Viranomaisten suhtautumista tietopyyntöihin ja tietojen luovutuskäytäntöjä testattiin Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksella ensimmäisen kerran syksyllä 2009 kun *Julkisuuslaki*-kurssin opiskelijat toteuttivat tietopyyntötestien ensimmäisen osan. Tämän testin tuloksista kerrottiin edellisessä luvussa.

Testauksen toinen vaihe toteutettiin tutkijavetoisesti vuotta myöhemmin syksyllä 2010. Tällä kertaa tutkimuksen tarkoituksena oli pääasiassa testata viranomaisen tietojen luovutuskäytäntöjä ja ylipäätään julkisuuslain säädösten ja hengen noudattamista tietojen luovutuksessa. Tietopyyntö lähetettiin 26 viranomaiselle.

Kun ensimmäisessä testissä selvitettiin viranomaisten suhtautumista ns. tavallisen kansalaisen mahdollisiin tietopyyntöihin, jälkimmäisessä testissä viranomaisille kerrottiin avoimesti tietopyynnön tekijä olevan yliopiston tutkijan. Lisäksi tuloksista kerrottiin raportoitavan erikseen tutkimushankkeen verkkosivuilla www.julkisuuslaki.fi ja erillisessä julkaisussa.

Tietopyynnöt pyrittiin johdonmukaisesti lähettämään joko viranomaisen kirjaamoon tai organisaatiosähköposteihin. Normaalityönteossa tiedonpyytäjät harvoin suoraan tietää juuri oikean henkilön viranomaisen organisaatiossa. Kirjaamon kautta tietopyynnöt voidaankin ohjata oikeille henkilöille organisaatioiden sisällä. Tietopyynnön kohteet vaihtelivat rekisteritiedoista erilaisiin asiakirjoihin ja niiden yksittäisiin tietoihin (raportti, selvitys, kertomus, määräys, ohje, valitus, kantelu, kuva- ja ääniaineisto, luettelo, sähköposti). Alkuperäisessä testissä tietoja pyydettiin nimenomaan erilaisista rekistereistä. Yhteistä molemmille testeille on, että tietoja pyydettiin sähköisessä muodossa.

Tietopyynnössä viranomaista pyydettiin luovuttamaan julkisuuslain (*laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999*) pohjalta pyynnössä erikseen määritelty kopion viranomaisen tuottamasta tai hallinnoimasta aineistosta. Aineisto pyydettiin sähköisessä muodossa sähköpostitse.

Viranomaisen toivottiin lisäksi ottavan erikseen yhteyttä, mikäli pyydettyyn aineistoon liittyy ongelmia, jotka estävät sen määräajassa tapahtuvan sähköisen, maksuttoman luovuttamisen.

Testissä viranomaista ohjeistettiin lisäksi julkisuuslain edellyttämistä kahden viikon tietojen luovutusajasta sekä perustellun, valituskelpoisen päätöksen tekemisestä, ellei pyydettyä aineistoa ole mahdollista toimittaa. Lisäksi viranomaista pyydettiin ilmoittamaan, mikäli aineiston luovuttaminen ei ole maksutonta, ja antamaan tällöin arvio luovuttamisen aiheuttamista kuluista.

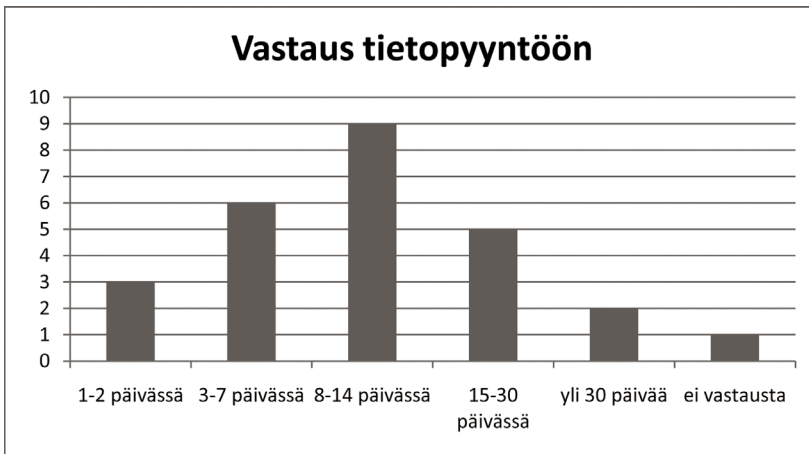
Vastausaika ja luovutus

Viranomaisten vastauksen suhteen on erotettava toisistaan vastausaika tietopyyntöön ja tietojen luovutusaika. Molemmista on säännöksiä julkisuuslain 14. pykälässä. Lain mukaan viranomaisen tulee käsitellä tietopyyntö pääsääntöisesti *viivytyksettä*. Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan tätä tarkoittaisi käytännössä ”välittömästi *samana päivänä* tai tavanomaista vaikeamman asian kohdalla *muutaman päivän kuluessa*, mikäli asian käsittelylle ei ole ylivoimaisia käytännön esteitä”. Tietopyyntöjen nopeaa ensikäsittelyä on perusteltu sillä, että viranomaisen kielteisistä päätöksistä tehtyjen valitusten käsittely oikeusasteissa voi kestää useita kuukausia tai jopa vuosia. Eduskunnan oikeusasiamiehen tulkinnan mukaan tietopyynnön käsittelyn määräaikoja on noudatettava siinäkin tapauksessa että viranomaisen tulkitsee, ettei pyynnön kohde ole julkisuuslain mukainen viranomaisen asiakirja.

Julkisuuslain 14. pykälässä säädetään myös viranomaisen julkisen asiakirjan sisältämän tiedon luovuttamisen aikataulusta. Pyydetty tiedot on luovutettava viimeistään kahden viikon kuluessa tietopyynnön vastaanottamisesta. Viimeinen aikaraja tietojen luovuttamiselle on yksi kuukausi - ja tällöin kahden viikon aikarajan ylittämiseksi on oltava laissa kerrottu peruste. Tällainen peruste voi olla pyydettyjen asiakirjojen suuri määrä, niihin sisältyvät salassa pidettävät osat tai muu asiakirjoi-

hin rinnastettava syy, joka aiheuttaa asian käsittelyssä tai ratkaisemisessa erityistoimenpiteitä tai muuten tavanomaista suuremman työmäärän.

Testin perusteella näyttää siltä, että viranomaiset samaistavat tietojen luovuttamisen aikarajat tietopyyntöön vastaamisen aikarajaan. Valtaosa tietopyynnön kohteista oli noudattanut vastauksessaan kahden viikon aikarajaa, vaikka vastaus olisi tullut antaa samana päivänä tai muutaman päivän kuluessa. Vastauksissa oli toki samalla kertaa myös joko toimitettu pyydettyjä tietoja tai ilmoitettu tietopyynnön hylkäämisestä. Neljä viranomaista pahoitteli vastauksessaan erikseen kahden viikon määräajasta myöhästymistä. Kahdessa tapauksessa syy liittyi viranomaisen selityksen mukaan asiakirjojen etsimiseen tai asiakirjojen suureen määrään. Kahden huomattavan pitkään viipyneen (vastaukset saatiin vasta 27 ja 39 päivän kuluttua tietopyynnöistä) vastauksen kohdalla toisessa syynä oli viestin ohjautuminen vastaajalle organisaatiosähköpostista huomattavan myöhään ja toisessa pyyntöön vastanneen henkilön neljän viikon poissaolo. Sähköpostin ohjausongelmista kärsinyt henkilö kertoi vastanneensa tietopyyntöön viikon kuluessa ja poissaollut henkilö pyynnön lukemista seuraavana päivänä. Yksi viranomainen jätti kuitenkin kokonaan vastaamatta saamaansa tietopyyntöön.

Tietopyyntöihin vastaaminen. Käytännössä lähes kaikki testissä mukana olleista viranomaisista ylittivät suosituksen mukaiset vastaamisaajat.

Kolme viranomaista lähetti tiedon asian käsittelyn etenemisestä ennen varsinaista tietojen luovuttamista. Tiedottamisesta hyvin huolehtivat Puolustusvoimien Pääesikunta, Puolustusvoimien Maavoimien esikunta ja Valtioneuvoston kanslia.

Puolustusvoimien rekisteriselosteet. Puolustusvoimien Pääesikunta informoi seitsemän päivän kuluttua tietopyynnön vastaanottamisesta siirtäneensä tietopyynnön edelleen selvitettäväksi Pääesikunnan kansliaan. Ennen kahden viikon määräajan täyttymistä Pääesikunta kuitenkin ilmoitti tarvitsevansa lain salliman kuukauden määräajan tietopyynnön toteuttamiseksi, koska pyydettyjä asiakirjoja oli paljon ja ne sisälsivät salassa pidettäviä osia. Vastaus luvattiin kuukauden kuluessa, ja se saapuikin tasan 30 päivän sisällä tietopyynnöstä.

Sotaharjoitus. Puolustusvoimien Maavoimien pääesikunta lähetti ensimmäisen vastauksen tietopyyntöön neljässä päivässä. Vastaukseen se ilmoitti pyytäneensä sisäisesti lausuntoa puolustushaaraesikunnalta, minkä jälkeen luvattiin lähettää päätös tietojen luovuttamisesta. Päätös lähetettiin 18 päivän kuluttua tietopyynnöstä.

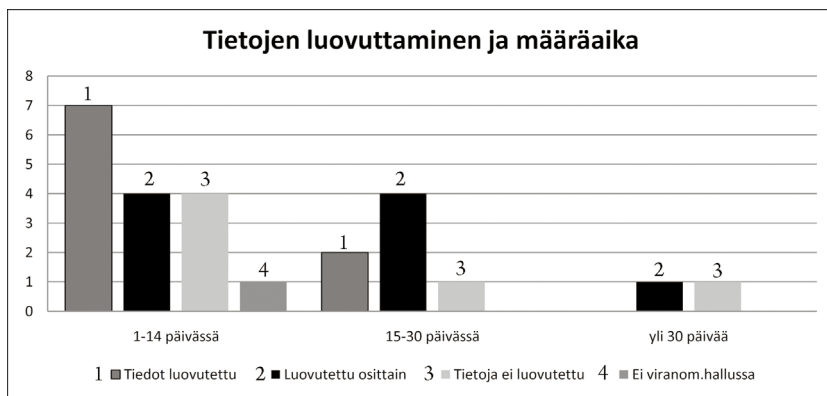
Pöytäkirjat. Valtioneuvoston kanslia tiedotti seitsemän päivän kuluessa, että tietopyyntö on siirretty sisäisellä siirrolla edelleen käsiteltäväksi valtiovarainministeriöön. Vastaus valtiovarainministeriöstä saapui säädetyn kahden viikon kuluttua tietopyynnöstä.

Varsinaisia tietojen luovuttamisen määräaikoja noudatettiin n pääsääntöisesti hyvin. 25 vastauksen antaneesta viranomaisesta noin kaksi kolmannesta noudatti kahden viikon määräaika. Tämä ei kuitenkaan anna todenmukaista kuvaa lain noudattamisesta. Neljä kuudestatoista kahden viikon sisällä tietopyyntöön vastanneesta viranomaisesta kieltäytyi luovuttamasta tietoja ja yksi ilmoitti, että pyydetty tiedot eivät ole viranomaisen asiakirjoja. Osa viranomaisista hyödynsi lakiin kirjatutuja tietojen luovuttamisen määräaikoja täysimääräisesti. Tällöin kielteinen vastaus tietopyyntöön annettiin vasta viimeisen määräajan eli kuukauden tietämällä.

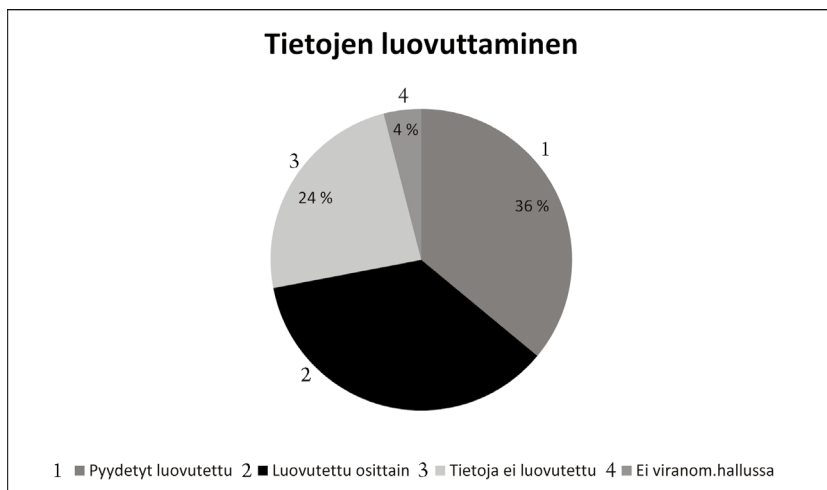
Lahjat-rekisteri. Tasavallan presidentin kansliasta pyydettiin kopiota Lahjat-rekisteristä. Kielteinen vastaus saapui 32 päivän kuluttua, ja siinä ilmoitettiin kyseessä olevan henkilörekisterin, josta ”henkilötietoja sisältävät kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa” saa antaa, mikäli saajalla on ”oikeus käyttää ja tallettaa sellaisia tietoja”. Lisäksi vastauksessa pyydettiin ilmoittamaan, halutaanko tietopyyntöä

täydentää vai saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi. Tietopyyntöä tarkennettiin erikseen pyytämällä kopio rekisterin julkisista tiedoista ilman henkilötietoja. Tarkennettuun tietopyyntöön ei kuitenkaan saatu enää vastausta.

Valitukset lääkäreistä. Oulun kaupungilta tiedusteltiin asiakirjoja kaupungin järjestämän terveydenhuollon lääkäreistä vuonna 2009 tehdyistä valituksista. Tietopyyntöön saatiin kielteinen vastaus 28 päi-

Tietojen luovuttaminen määräajassa. Pääsääntöisesti viranomaiset noudattivat määräaikoja hyvin, vaikka kaikkia tietoja ei useassa tapauksessa luovutettukaan.

Tietojen luovuttaminen. Yli kaksi kolmannelle pyydetyistä tiedoista luovutettiin joko kokonaisuudessaan tai ainakin osittain.

vän kuluttua tietopyynnöstä.

Elintarvikehuolto. Huoltovarmuuskeskukselta pyydettiin viimeisimmät tarkastustiedot elintarvikehuollon varmuusvarastoinnin tilasta. Pyyntö ei herättänyt viranomaisessa vastakaikua, eikä Huoltovarmuuskeskus vastannut tietopyyntöön lainkaan.

Varsinaisia pyydettyjä aineistoja ja tietoja saatiin kuitenkin selkeästi enemmän kuin tietopyyntöihin kieltäytymisiä. Luovutettujen osuus sisältää myös tapaukset, joissa viranomaisella ei ollut kaikkia pyydettyjä tietoja, mutta se kuitenkin luovutti hallussaan olleet tiedot. Osittain luovutettujen osuus sisältää tapaukset, joissa tietojen luovuttamista joko rajoitettiin tai osa pyydettyistä tiedoista vain yksikertaisesti jätettiin jostain määrittelemättömästä syystä luovuttamatta. Osittaisia tietoluovutuksia tarkastellaan myöhemmin omassa kappaleessaan.

Tietoja ei luovutettu

Kuusi viranomaista kieltäytyi tietojen luovuttamisesta kokonaan. Niistä kaikki myös esittivät kieltäytymiselleen perustelut, mutta vain kaksi antoi kielteisestä päätöksestään lain edellyttämän valituskelpoisen päätöksen.

Tietojen luovuttamisesta kieltäytyneistä viranomaista lain kirjainta kunnioittivat Suojelupoliisi ja Puolustusvoimien Ilmavoimien esikunta.

Afrikka-operaatio. Suojelupoliisilta pyydettiin asiakirjoja Suojelupoliisin toiminnasta Afrikassa vuonna 2009. Kahden viikon määräajassa saapunut kielteinen vastaus oli virallisen päätöksen muodossa, jossa tiedon salaaminen perusteltiin soveltuvilla lakipykälillä. Päätös sisälsi myös vastauksen tietopyynnössä mainittuun luovuttamisperusteluun pyydetyn aineistoon liittyvästä aiemmasta julkisesta keskustelusta. Suojelupoliisiin mukaan ”julkinen käsittely ei tee suojelupoliisin asiaa koskevia asiakirjoja tai asiakirjaluetteloja julkiseksi”. Päätös sisälsi valitusosoituksen.

Tunnistuslennot. Puolustusvoimien Ilmavoimille tehty tietopyyntö koski kolmella viimeisimmällä tunnustuslennolla kuvattua kuva- ja ääniaineistoa. Virallinen, valitusosoituksen sisältänyt päätös saapui kahden viikon määräajassa. Vastauksessa oli ilman erillistä pyyntöä

arvioitu omatoimisesti myös aineiston osittaisen julkistamisen mahdollisuutta. Koko aineiston todettiin kuitenkin olevan salassapidon alaista. Salaus oli perusteltu julkisuuslain mukaisesti.

Kolmelta viranomaiselta pyydettiin kymmentä viimeisintä virkasähköpostiin saapunutta viestiä. Tietopyynnöllä yritettiin saada viranomaisen tekemään arviointia sähköpostiviestien asiakirjaluonteesta ja kuulumisesta julkisuuslain piiriin ja edelleen viestien julkisuudesta. Kolmesta viranomaisesta yksi oli tehnyt toivotunlaisen harkinnan julkisuudesta ja salassa pidosta, yksi toimitti ilmeisesti kymmenen viimeisintä viestiä, vaikka osa oli selvästi julkisuuslain piiriin kuulumattomia. Vain yksi kieltäytyi toimittamasta tietoja suorittamansa julkisuus-harkinnan perusteella.

Viranhaltijan sähköposti. Kajaanin keskuskoulun rehtori vastasi tietopyyntöön nopeasti, kolmessa päivässä ilmoittamalla, että pyydetty viestit eivät olleet viranomaisen asiakirjoja. Tietopyynnössä annetun ohjeistuksen mukaisesti vastauksen liitteenä oli julkisuuslain piiriin kuulumattomista viesteistä pyydetty sisältökuvaus, esimerkiksi ”Fin-nairin vahvistus, virsivisaan ilmoittautuminen, koulun pohjakuvat”.

Vastaavanlaisia useamman eri viranomaisen samasta aineistosta tekemiä julkisuusarvioita selvitettiin pyytämällä aineistot raportoiduista hoitovirheistä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alueella vuodelta 2009 Keski-Suomen sairaanhoitopiiristä, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta ja Valviralta.

Sairaanhoitopiiri itse toimitti potilasvahinkotilastot neljän päivän kuluessa tietopyynnöstä ja aluehallintovirasto useita asiaan liittyviä tilastoja yhdentoista päivän kuluessa. Valvira kuitenkin kieltäytyi tietojen luovuttamisesta.

Hoitovirheet. Valviran vastauksessa todettiin, että ”tietojenhaku ’sairaanhoitopiiri’ tiedolla tuottaa ainoastaan tiedot itse sairaanhoitopiiriin tai sen toimintayksiköihin kohdistuvista asioista, ei itse sairaanhoitopiirin alueella tapahtuneista asioista”. Pyydettyjen tietojen hakeminen olisi vaatinut niiden poimimisen jokaisesta hoitopaikasta ”kunnan, kaupungin tai toimipaikan nimen perusteella”. Tällaiseen työhön Valviran resurssit eivät vastauksen mukaan kuitenkaan riittäneet. Valvira pyysi täsmentämään tai rajaamaan tietopyyntöä. Lisäksi

kieltäytymistä perusteltiin julkisuuslailla ja salassa pidettävien tietojen poistamisen hinnaksi ilmoitettiin 40 euroa/tunti toteutuneen työajan mukaan.

Varsin pitkän ajan (28 päivää) kielteisen vastauksensa antamiseen käyttänyt Oulun kaupunki myös perusteli kieltonsa kehnosti. Joko kieltä perusteltiin asian vierestä ja vetoamalla useisiin eri seikkoihin, mutta ei lain edellyttämiin perusteisiin. Kieltäytymistä ei annettu lain vaatimalla valituskelpoisella päätöksellä.

Valitukset lääkäreistä. Tietopyyntö koski lääkäreistä tehtyjä valituksia Oulun kaupungin järjestämässä terveydenhuollossa vuodelta 2009. Vastauksen mukaan ”Vaade vaikuttaa näin rekisterin pitäjän näkökulmasta hieman epämääräiseltä. Tietääksemme tällaista tilastoa ei ole olemassa, eli kyseessä ei näin ollen voi edes olla julkisuuslain tarkoittama asiakirjan luovuttaminen, vaan pyynnön toteuttaminen edellyttää tietoaineiston tuottamista mihin kaupungilla ei ole velvollisuutta. Näkemyksemme mukaan näyttää siis siltä, että kysyjän pitää anoa asianmukaisesti tutkimuslupaa. Diaarista voi ehkä hakusanoilla löytää kanteluiden/valitusten/muistutusten määrän, mutta ei juuri muuta.” Diaaritietoja ei kuitenkaan ollut liitetty vastauksen ohien. Kiellon perustelu ei vastannut tietopyyntöä. Tietopyynnössä pyydettiin tietoa valituksista, kiellossa luovuttamista vastustettiin, koska viranomaisella ei ole käytössään tilastoa. Tilaston puuttuminen ei tarkoita, etteikö asiaan liittyvä asiakirja voisi olla viranomaisen julkinen tai osittain julkinen asiakirja, josta tietoja voitaisiin luovuttaa.

Tietojen osittainen luovutus

Osittaisissa tietoluovutuksissa esiintyi kahdenlaisia tapauksia. Joko viranomainen oli rajoittanut tietojen luovuttamista perustelemalla samalla vain osittaisen luovuttamisen tai osa tiedoista oli jätetty luovuttamatta syytä ilmoittamatta. Perusteluja esittäneet viranomaiset olivat eritelleet pyydetty tiedot julkisiin ja salassa pidettäviin ja perustelleet salauksen julkisuuslain mukaisesti. Osa tietojen luovutuksista tehtiin siten, että salassa pidettävät osat oli mustattu tai vaihtoehtoisesti salattava tieto oli poistettu ja poisto merkitty toimitettuihin asiakirjoihin. Perustelemattomissa salauksissa oli joko vain todettu, että ko. pyydet-

tyä tietoa ei luovuteta tai yksinkertaisesti vain jätetty osa pyydetystä tiedoista toimittamatta ilman minkäänlaista selitystä.

Puolustusvoimien rekisteriselosteet. Puolustusvoimien Pääesikunnan vastauksessa siltä pyydetty tiedot oli jaoteltu julkisiin ja osittain julkisiin. Julkiset tiedot toimitettiin vastauksen mukana ja osittain julkisiin tietoihin tarjottiin tutustumismahdollisuus Pääesikunnan tiloissa erikseen sovittavana aikana.

Sotaharjoitus. Puolustusvoimien Maavoimien esikunnalta pyydettiin selvitystä/raporttia viimeisimmän valtakunnallisen sotaharjoituksen

Huollon toimintojen yhdenmukaistamista sekä roolien ja vastuiden selkeyttämistä tapahtui harjoituksen ohessa, mutta työtä on jatkettava. Tilaus-toimitusketju toimi harjoituksessa pääosin hyvin. Lause poistettu, koska se kuvaa Puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn vahvuuksia tai kehitettäviä osa-alueita.

MILLOG-kumppanuuskonseptia testattiin etelän harjoituksessa ja se osoitti toimivuutensa. Lause poistettu, koska se kuvaa Puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn vahvuuksia tai kehitettäviä osa-alueita. Huoltojärjestelmän johtamisen harjoittelun ja huoltojärjestelmän edelleen kehittämisen kannalta harjoitus oli kokonaisuutena erittäin antoisa.

Tiedotusvälineiden edustajien vierailut koottiin yhteen ja harjoituksen aikana järjestettiin ns. mediapäiviä. Niiden ohjelma, aikataulut ja sisältö suunniteltiin etukäteen yksityiskohtaisesti. Konsepti oli toimiva. Harjoituksessa järjestettiin kolme maanpuolustustapahtumaa, joihin yleisöllä ole vapaa pääsy. Tapahtumat ylittivät odotukset ja kävijöitä oli väestöpohjaan nähden runsaasti. Tilaisuuksista saatu palaute oli positiivista ja tilaisuuksien kustannukset jäivät pieniksi saatuaan palautteeseen nähden. Viestinnän näkyvyys oli erinomainen sekä pääsotaharjoituksesta laaditut artikkelit eri medioissa olivat puolustusvoimille sävyiltään myönteisiä.

Harjoituksessa toteutetut useat korkean tason vierailut sekä ETYJ-tarkastus onnistuivat hyvin ja niistä saatu palaute sekä medianäkyvyys olivat positiivista.

b. Johtopäätökset

Suuret harjoitukset on pyrittävä järjestämään mahdollisimman paljon puolustusvoimien hallinnoimilla alueilla, jossa maankäytön rajoitukset ovat huomattavasti pienemmät kuin yksityisten hallinnoimilla alueilla.

Viisi kappaletta poistettu, koska ne kuvaavat Puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn vahvuuksia tai kehitettäviä osa-alueita.

c. Toimenpidesuosituksen

Pääsotaharjoituksien päätavoite tulee olla jatkossakin joukkojen ja

Tietojen osittainen luovuttaminen. Salassa pidettäviä yksittäisiä tietoja poistettiin asiakirjassa merkitsemällä poiston kohta ja perustelut salassapidolle.

toteutumisesta ja harjoituksen tavoitteiden saavuttamisesta. Vastauksessa oli ensin selvitetty paikka, missä asiakirjoissa pyydettyjä tietoja oli käsitelty. Tämän jälkeen asiakirjoista oli lain mukaan tehty asiakirja-

	Project OL3 Confidentiality: RESTRICTED	N° NQS-F DC 1027
		REV. C PAGE 26 / 31

6.7.2. Cams to shell (4 cams) - welds 145.1-4 / 110

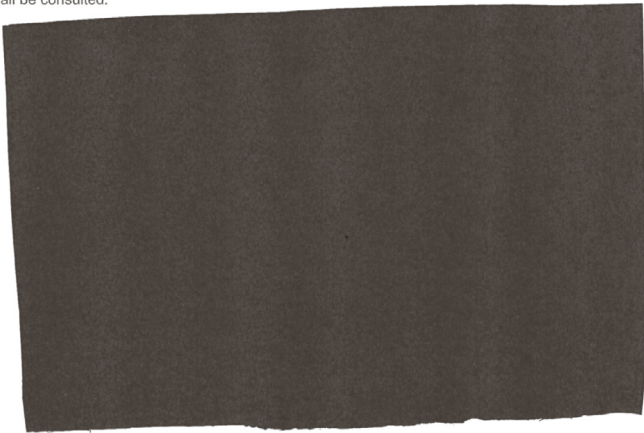
6.7.2.1. ASME code – Fig IWC-2500-5

CONFIDENTIAL as defined under the Oikiluoto 3 Plant Contract

6.7.2.2. ASME code application

Here below is presented an extract from drawing SMS W668804100 rev G FIN (shell) showing the detail of the welds 145.1-4 / 110 with examination area deduced from ASME code application. For more detailed information, this drawing [14] at the applicable revision shall be consulted.

AL: N
ECCN: N

Tietojen osittainen luovuttaminen. Salassa pidettäviä yksittäisiä tietoja poistettiin asiakirjasta peittämällä osa sen tiedoista.

kohtainen julkisuusharkinta ja salattavat tiedot oli perusteltu julkisuuslain mukaan. Yksi asiakirjoista toimitettiin siten, että salassa pidettävät tiedot oli poistettu tekstistä ja jokaiseen yksittäiseen poistokohtaan oli merkitty poiston syy. Muut asiakirjat olivat osittain tutustuttavissa Maa-voimien esikunnan tiloissa. Materiaalin tarkastelu kokonaisuudessaan ei salausperusteiden mukaan ollut mahdollista, joten tutustumista varten pyydettiin toimittamaan yksilöidympi määrittely osa-alueesta, yksityiskohdasta tai toimialan osasta, jota haluttaisiin tarkastella.

Ydinvoimalan rakentaminen. Säteilyturvakeskukselta pyydettiin viisi viimeisintä ydinvoimalatyömaa Olkiluoto 3:n rakentamisesta vastaantottua selvitystä. Osa asiakirjoista toimitettiin salattavat tiedot peitettyinä, ja kokonaan salassa pidettävät asiakirjat oli lueteltu vastauksessa asiakirjan nimeämällä. Salausperuste puuttui alkuperäisestä vastauksesta, mutta kun sitä tiedusteltiin sähköpostitse, kysymyksiin vastattiin ripeästi ja salaukselle myös esitettiin julkisuuslain mukainen perustelu.

Diplomaattikoulutus. Ulkoasiainministeriöstä pyydettiin luettelo diplomaattikoulutukseen kahdessa viimeisimmässä valinnassa valituista henkilöistä. Lisäksi pyydettiin hakukohtaiset valintaperusteet ja valittujen saamat pisteetykset. Ulkoasiainministeriön vastauksessa kerrottiin valitut henkilöt ja valintaperusteet sanallisesti. Pisteytystiedoista todettiin, että: ”Tämän yksityiskohtaisempia alkupisteytysperusteita emme paljasta hakuun osallistuneille, emmekä siinä menestyneille.” Lainmukainen perustelu puuttui. Sitä pyydettiin erikseen sekä ulkopuolisen tietopyynnön esittäjän että hakuun osallistuneiden ja siinä menestyneiden kohdalta. Kahden viikon sisällä annetussa vastauksessa salaus oli perusteltu ulkopuolisen tietojen pyytäjän osalta julkisuuslailla. Lisäksi todettiin: ”Mitä tulee tietojen antamiseen haussa valituiksi tulleille tämä ei ole ollut käytäntönä mutta asia ei ole toistaiseksi ollut ajankohtainen, joten siihen ei ole ollut tarvetta ottaa kantaa.” Tietojen luovuttamista hakuun osallistuneille, mutta siinä valitsematta jääneille ei erillisestä pyynnöstä huolimatta kommentoitu.

Suomen Pankin tietojärjestelmät. Suomen Pankilta pyydettiin rekisteriselosteita pankin tietojärjestelmistä ja henkilörekistereistä. Vastauksessaan pankki toimitti rekisteriselosteet kolmesta hallinnollisesta rekisteristään. Lisäksi pyynnössä viitattiin aiempaan rekisteriselosteita koskeneeseen tutkimukseen ja pyydettiin oikaisemaan aiempaa tietopyyntöä koskeva virheellinen tieto (ks. rekisteriselosteet), jonka mukaan pankki olisi kieltäytynyt toimittamasta pyydettyjä tietoja. Oikaisupyynnössään pankki toteaa, ettei se kieltäytynyt toimittamasta pyydettyjä selosteita. ”Suomen Pankki katsoo toimittaneensa perustellun vastauksen tietopyyntöön, jossa on todettu pyydettyjen tieto-

jen salassapidon, pyynnön laajuuden ja yksilöimättömyyden estävän luovuttamisen.” Tieto korjattiin muotoon ’Suomen Pankki ei toimittanut rekisteriselosteita.’ Suomen Pankki ilmoittaa, että: ”Salassa pidettävistä tietojärjestelmistä ei tarvitse laatia julkisia rekisteriselosteita”. Tämä vahvisti rekisteriselosteita koskevan tutkimuksen yhteydessä tehdyn johtopäätöksen, jonka mukaan Suomen Pankki noudattaa valtiovarainministeriön hallinnon kehittämisosaston vuonna 2000 julkaisemaa valtionhallinnolle osoitettua tietojärjestelmäselosteen laadintasuositusta. Kokonaan salaisten rekistereiden olemassaolosta ei siis tällä perusteella ole saatavissa mitään tietoa.

Viranomaisten tekemiä julkisuusarvioita ja tietojen luovuttamista vertailtiin keskenään pyytämällä saman sisältöistä tietoa kolmelta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskukselta). Vuonna 2009 myönnettyistä yrityksen kehittämisavustuksista pyydettiin eriteltynä ajankohta, tuen saaja, myönnetyn tuen määrä, tuen kohde/peruste sekä myönnetyn tuen mahdolliset seurantatiedot. Kaikki kolme ELY-keskusta jättivät osan tiedoista toimittamatta, kukin tosin hieman eri tietoja. Varsinaisista tukitiedoista kaikki ELY-keskukset toimittivat samanlaisen tilaston.

Yritystuki. Keski-Suomen ELY-keskus ilmoitti tuen myöntämisen ajankohdan vain vuosirajauksena (1.1.–31.12.2009). Lapin ja Pohjanmaan ELY-keskusten vastauksista puuttuivat ajankohdan erittelyt ja Pohjanmaan vastauksesta lisäksi tukien seurantaan koskevat tiedot. Pyydettyyn tuen myöntämisen perusteluja koskevaan kysymykseen vastasi erikseen ainoastaan Keski-Suomen ELY-keskus. Tosin tilastossa kerrottiin mihin tarkoitukseen tuki oli tarkoitettu käytettäväksi, joten tämä tieto on kahdessa muussa tapauksessa saatettu rinnastaa myöntämisperusteeseen.

Tiedonpyytäjän avustaminen

Julkisuus- ja hallintolaeissa säädetään viranomaisen velvollisuudesta neuvoa ja avustaa tiedonpyytäjiä. Avustamisvelvollisuuden piiriin kuulu esimerkiksi asian siirtäminen edelleen toiselle viranomaiselle, mikäli pyydetty asiakirja ei ole kyseisen viranomaisen hallussa (julkisuuslaki 15 §).

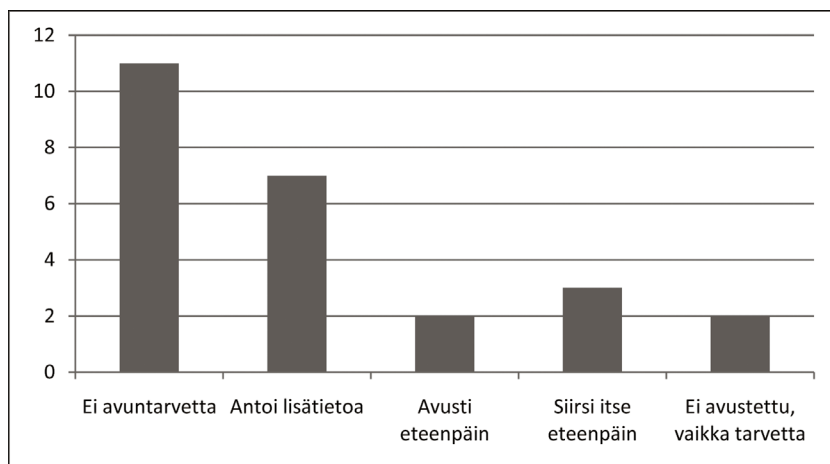
Lähes puolet vastauksen antaneista viranomaisista pyrki avustamaan

tietojen pyytäjää tavalla tai toisella. Seitsemän viranomaista antoi oma-aloitteisesti lisätietoja asiasta. Kaksi avusti tietopyynnössä eteenpäin neuvomalla mistä tai keneltä pyydettyjä tietoja kannatti tiedustella. Kolme viranomaista siirsi tietopyynnön itse toiselle viranomaiselle ja lähetti ilmoituksen tietopyynnön edelleen siirtämisestä. Yhdessätoista tapauksessa annettu vastaus oli riittävä eikä avustamiselle ollut tarvetta, kahdesa tapauksessa viranomaiselta olisi toivonut avustavampaa otetta.

Matkamääräykset ja kertomukset. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalta pyydettiin matkamääräykset ja –kertomukset kymmenestä viimeksi toteutuneesta ulkoasiainvaliokunnan virkamatkasta. Viranomaisen hallussa olleet matkakertomukset lähetettiin postitse. Päätöksien saamiseksi pyynnön esittäjä ohjattiin eduskunnan hallinto-osastolle.

Junaliikenne. Liikennevirastolta tiedusteltiin junien seurantajärjestelmään tallennettuja tietoja mm. junien myöhästymissyistä viikolta 28/2010. Tiedot saatiin sähköpostitse tilastomuodossa ja lisäksi vastauksessa kerrottiin osoite liikenneviraston internet-sivuilla olevaan Rautatieliikenteen täsmällisyys 2009 –julkaisuun, josta on saatavissa lisätietoja täsmällisyysmittauksen tekemisestä.

Poliisipartioiden toiminta. Keski-Suomen poliisilaitos avusti tie-

Tietopyynnön tekijän avustaminen ja avun tarve. Silloin kun avun tarvetta esiintyi, useat testissä mukana olleista viranomaisista olivat valmiita antaa asiasta lisätietoja tai avustamaan tiedonpyytäjää muulla tavoin.

tojen pyytäjää tietopyynnön kaikissa vaiheissa. Ensimmäiseen tietopyyntöön vastattiin, että laajan selvittelytyönkään jälkeen ei ollut löydettävissä tallennettuja asiakirjoja, joissa olisi ollut pyydettyjä tietoja poliisipartioiden mukana liikkuneista poliisin henkilökuntaan kuulumattomista henkilöistä. Vastauksessa kuitenkin kerrottiin, että esimerkiksi poliisien mukana liikkuneiden tv-kuvaajien ja tuotantoyhtiön toimittajien kanssa ”asia on hoidettu kuvaushetkellä voimassa olleiden poliisiylijohdon ohjeiden mukaisesti”. Jatkopyynnöllä tiedusteltiin kyseistä ohjeistusta sekä poliisipartioiden itse mahdollisesti tekemää asiaan liittyvää raportointia. Suullisessa vastauksessaan poliisi kertoi poliisipartioiden raportointikäytännöstä sekä millaisia tietoja eri järjestelmiin kirjautuu. Lisäksi poliisi antoi internet-osoitteen sisäasiainministeriön poliisiosaston ohjeesta ”Poliisitoiminnan seuraaminen, dokumentointi ja esittäminen erikseen sovittavissa tapauksissa”.

Kokouspöytäkirjat. Valtioneuvoston kanslialta pyydettiin talouspoliittisen ministerivaliokunnan esityslistat ja kokouspöytäkirjat helmikuulta 2009. Kanslia ilmoitti viikon sisällä siirtäneensä asian edelleen valtiovarainministeriöön. Kun pyydetyt asiakirjat saapuivat, tehtiin valtiovarainministeriöön jatkopyyntö esityslistoista puuttuvasta ”Muut asiat” -kohdasta sekä puuttuvista liiteasiakirjoista. Viikon kuluttua saapuneessa vastauksessa kerrottiin, että muita asioita ei kokouksissa ollut käsitelty ja että liikeasiakirjat olivat kunkin ministeriön hallussa. Valtiovarainministeriön hallussa ollut yksi liiteasiakirja oli vastauksen mukana, ja muita ko. kokouksiin liittyviä liiteasiakirjoja neuvottiin tiedustelemaan kokouspöytäkirjoissa mainituista ministeriöistä.

Kahdessa tapauksessa viranomaiselta olisi toivonut neuvontaa tietopyynnön edistämiseksi.

Valitukset lääkäreistä. Oulun kaupungin kielteisessä vastauksessaan esittämät useat kieltoerustelut ja viittaus diaarista mahdollisesti löytyviin kappalemäärätietoihin eivät edistäneet tiedon saantia. Tietojen pyytäjää olisi voitu ohjeistaa tekemään rajatumpi tietopyyntö, esimerkiksi kertomalla minkälaisia asiakirjoja viranomaisella tietopyyntöön liittyen saattaisi olla käytössään, tai voisiko tietoa tiedustella joltain muulta viranomaiselta, esimerkiksi aluehallintovirastosta tai Valviralta.

Hoitovirheet. Valviran kielteinen vastaus oli perusteellinen, mutta ei suoranaisesti avulias. Kieltytymisperusteita tulkitsemalla olisi ollut mahdollista toteuttaa toivotunlainen täsmennetty tai rajatumpi jatkopyyntö. Tämä olisi kuitenkin vaatinut kielteisen vastauksen saaneelta yksityiskohtaista perehtymistä vastaukseen, kieltoerusteiden kääntämistä uuden tietopyynnön hakuehdoiksi ja todennäköisesti myös

TIETOPYYNTÖTESTI-2

tyytymistä toivottua paljon suppeampiin tietoihin. Tietopyynnössä ei oltu tiedusteltu esimerkiksi salassa pidettäviä henkilötietoja, vaan raportoituja hoitovirheitä koskevaa ”asiaa, ajankohtaa ja viranomaisen toimenpidettä”. Pyydettyjä tietoja ei vastauksessa ollut arvioitu julkisuuden kannalta, vaan asiaa käsiteltiin toteamalla, että yleisesti ottaen Valviran tiedot ovat salassa pidettäviä, koska ”sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat sisältävät valtaosin salassa pidettäviä asiakirjoja ja tietoja.” Lisäksi Valvira ilmoitti, että salassa pidettävien tietojen pois-

Päivä	Lkp	Junatyyppi	Juna	Min	Syy
12.7.2010	HKI.A	S	1	0	
12.7.2010	TKL.T	S	1	-1	
12.7.2010	TKL.L	S	1	2	
12.7.2010	LH.T	S	1	3	
12.7.2010	LH.L	S	1	3	
12.7.2010	KV.T	S	1	5	R
12.7.2010	KV.L	S	1	6	M
12.7.2010	LÄ.T	S	1	9	R
12.7.2010	LÄ.L	S	1	9	
12.7.2010	LR.T	S	1	9	
12.7.2010	LR.L	S	1	10	M
12.7.2010	IMR.T	S	1	6	
12.7.2010	IMR.L	S	1	6	
12.7.2010	PAR.T	S	1	2	
12.7.2010	PAR.L	S	1	3	
12.7.2010	JNS.M	S	1	0	
12.7.2010	JNS.A	IC	10	44	L
12.7.2010	PAR.T	IC	10	40	
12.7.2010	PAR.L	IC	10	40	
12.7.2010	IMR.T	IC	10	40	
12.7.2010	IMR.L	IC	10	40	
12.7.2010	LR.T	IC	10	40	
12.7.2010	LR.L	IC	10	40	
12.7.2010	LÄ.T	IC	10	56	R
12.7.2010	LÄ.L	IC	10	56	
12.7.2010	KV.T	IC	10	58	R

Osa Liikenneviraston lähettämästä junaliikenne koskevasta tilastosta, jonka pohjalta oli mahdollista saada kuva junavuorojen pysymisestä aikataulussaan.

taminen olisi maksullista ja kertoi myös poistotyön tuntihinnan sekä käytössä olevat kopiomaksut. Kaiken kaikkiaan vastauksesta välittyi viranomaisen kielteinen suhtautuminen tietojen luovuttamista kohtaan. Tietojen pyytäjää ei myöskään suoranaisesti pyritty avustamaan uuden rajatun tietopyynnön tekemisessä.

Tietopyynnöissä viranomaisilta ei pyydetty tilastotietoja, vaan pyydetty tieto oli pyritty määrittelemään muulla tavoin, esimerkiksi maininnoilla aineistosta, luettelosta tai asiakirjasta. Pyydettyä tiettyä asiaa, se oli määritelty pyynnössä tarkemmin, esimerkiksi sähköpostiksi, rekisteriselosteeksi tai kuva- ja ääniteaineistoksi. Ensivastauksena viranomaisen lähetti useimmiten tilaston, mikäli viranomaisella sellainen oli käytössään.

Tilastotiedon ”helppous” voi kuitenkin hämätä. Viranomaiselta voi unohtua, että aineistojen pyytjä ei välttämättä ole niiden sisältämien tietojen tai asioiden suhteen samanlainen asiantuntija kuin viranomaisen itse. Toisaalta viranomaisen saattaa unohtaa myös tarkistaa sen, sisältävätkö luovutetut tilastot oikeasti kaikki viranomaiselta pyydyt tiedot, jolloin vastaus tietopyyntöön voi helposti jäädä puutteelliseksi.

Junaliikenne. Liikenneviraston lähettämä tilasto ei ensilukemalla auennut tietojen pyytäjälle lainkaan. Jatkopyynnöllä jouduttiin tiedustelemaan, mitä tilastossa esiintyvät lyhenteet itse asiassa tarkoittavat. Vastaus toivottuine selityksineen saatiin kuitenkin ripeästi jo heti seuraavana päivänä.

Yhteenvetoa tietopyynnöistä

Tehdyt tietopyynnot osoittivat selvästi, että viranomaiset sekoittavat keskenään tietopyyntöön vastaamisen ja tietojen luovuttamisen aikarajan. Tietopyyntöön tulisi julkisuuslain mukaan vastata viipymättä, minä oikeusasiamiehen ratkaisuihin on tulkittu tarkoittavan samaa päivää tai vaikeammassa asioissa muutamaa päivää. Tietopyyntöön vastaaminen koskee niin myönteistä kuin kielteistäkin vastausta. Tietopyynnön esittäjälle tulisi siis ilmoittaa, aikooko viranomaisen luovuttaa tiedot vai kieltäytyä niiden luovuttamisesta. Kielteinen vastaus tulisi antaa lain

edellyttämänä valituskelpoisena, julkisuuslain mukaan perusteltuna päätöksensä. Tietojen luovuttamista puolestaan koskevat kahden viikon ja poikkeuksellisen työläissä tai muutoin haasteellisissa tapauksissa kuukauden aikarajat. Viranomaiset viittasivat vastauksissaan usein kahden viikon aikarajaan ja liki 70 prosenttia ensivastauksista saapui tämän aikarajan puitteissa. Myös tästä aikarajasta myöhästymistä pahoiteltiin. Aikarajoja myös hyödynnettiin ainakin kiireisesti tietoa tarvitsevan kannalta ikävällä tavalla kun tietojen luovuttamisesta kieltäytymisestä ilmoitettiin vasta kuukauden kuluttua tietopyynnön esittämisestä eikä tällöinkään noudatettu laissa annettua ohjeistusta kielteisen päätöksen tekemisestä.

Kahdessa liki ja yli kuukauden viipyneessä vastauksessa viivästyminen johtui vastaajan poissaolosta ja sähköpostin ohjausongelmista organisaatiosähköpostista henkilökohtaiseen sähköpostiin. Oikeuskäytännössä on käsitelty useita tapauksia liittyen viranomaisvastauksen viipymiseen. Niissä on yksiselitteisesti edellytetty viranomaiselta oman hallintonsa järjestämistä siten, että poissaolot, muutokset resursseissa tai järjestelmiin liittyvät syyt eivät estä tietopyyntöön vastaamista laissa säädetyssä ajassa. Näissä tapauksissa siis kirjaamon tai muun tahon olisi tullut varmistaa, että tietopyyntö ohjataan läsnä olevalle henkilölle sekä huolehtia sähköpostin nopeasta toimittamisesta järjestelmästä toiseen.

Tässä testissä tietopyynnot ohjattiin tarkoituksella kirjaamoihin tai organisaatiosähköposteihin, koska tietopyynnön esittäjä harvoin tietää ennalta juuri oikean henkilön, jolle tietopyyntö tulisi osoittaa.

Julkisuuslain 14. pykälässä mainittiin selkeästi tiedot, jotka viranomaisen on liitettävä kielteiseen luovuttamispäätökseensä. Sanamuotonsa perusteella tätä ohjetta tulisi noudattaa myös tilanteissa, joissa luovutetaan vain osa pyydetyistä tiedoista luovutetaan. Vastauksessa on (1) ilmoitettava kieltäytymisen syy, (2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, (3) tiedusteltava halutaanko asia siirtää viranomaisen ratkaistavaksi, jos tietopyyntö on tehty kirjallisesti sekä (4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Käytännössä tietojen pyytjä on lainsuojattomassa asemassa ilman viranomaisen antamaa valituskelpoista päätöstä, jolla ratkaisuun voi hakea muutosta.

Vaikka kielteisissä päätöksissä esitettiin vaihtelevia perusteluja kiellon tueksi, viranomaiset näyttävät unohtavan ratkaisumahdollisuudesta tiedottamisen tai virallisen päätöksen tekemisen. Usein viranomaiset pyysivät kielteisessä vastauksessaan tietopyynnön täsmentämistä tai

rajaamista, jolloin asian käsittelyä voitiin jatkaa uuden tietopyynnön muodossa. Tästäkin mahdollisuudesta huolimatta päätöksessä olisi tullut tiedottaa ratkaisumahdollisuudesta alkuperäisen tietopyynnön suhteen, ellei tiedonpyytjä haluakaan jatkaa asian työstämistä. Puolustusvoimat näyttää ottaneen toimintatavakseen antaa kielteisestä päätöksestä suoraan valituskelpoinen päätös, jossa on mukana valitusosoitus eli ohjeet valituksen tekemiseksi hallinto-oikeuteen.

Julkisuuslain 10. pykälänä mukaan ”kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.” Asiakirjojen toimittaminen salattavat tiedot peitettyinä on perustelua tietopyynnön esittäjän palvelemisen kannalta, mutta tämä ei takaa sitä, että asiakirjasta tai asiasta enää tämän jälkeen pystyttäisiin muodostamaan luotettavaa tai edes ymmärrettävää kuvaa.

Pyydettyä tietoa sisältävän tilaston toimittaminen tietojen pyytäjälle on yleensäkin viranomaisen ensimmäinen vastaus tietopyyntöön. Tällöin kuitenkin tietopyynnössä esitetyt, tiedon *sisältöä* koskevat tarpeet näyttävät jäävän huomioimatta. Viranomainen voi lisäksi unohtaa tarkistaa, sisältääkö käytettävissä oleva tilasto juuri pyydetty tiedot. Vain harvat viranomaisista muistivat vastata erikseen kysymyksiin tiedoista, joita ei oltu esitetty tilastossa. Esimerkiksi ELY-keskukset vastasivat kaikki identtisellä tavalla muotoillulla tilastolla. Kaksi keskuksista oli huomionnut tietopyynnössä esitetyt pyynnöt siitä, minkälaisia tietoja vastaukselta toivottiin ja vastannut niihin sanallisesti, koska tiedot eivät sisällyneet lähetettyyn tilastoon. Toinen keskuksista ohjasi tukien seuranta koskevan kysymyksen edelleen toiselle viranomaiselle, jolta saatiin vastaus vuorokauden kuluessa. Yksi keskuksista toimitti pelkän tilaston huomioimatta sitä, että se ei todellisuudessa sisältänyt kaikkia pyydettyjä tietoja. Joskus tilasto voi myös olla vastaanottajalle täysin käsittämätön, jolloin olisi ollut oleellista liittää vastaukseen selvitys esimerkiksi tilaston sisältämistä lyhenteistä.

Viranomaisen tekemää julkisuustulkintaa testattiin pyytämällä useammalta eri viranomaisilta samaa tietoa. Viranomaiset suhtautuivat tietojen luovuttamiseen vaihtelevasti, ja julkisuustulkinnan eroavaisuuksien lisäksi vastauksista ilmeni myös asenteellisia eroja. Tietoja luovuttaneet viranomaiset tarjosivat vastauksissaan oma-aloitteisesti lisätietoja ja yhteystietoja henkilöille, joilta asiasta voi tiedustella lisää. Tietojen luovuttamisesta kieltäytyneet tai tietoja osittain luovuttamatta jättäneet viranomaiset eivät avustaneet tietopyynnön esittäjää.

Esimerkiksi virkasähköpostia koskevilla tietopyynnöissä vastaukset vaihtelivat hyvin perustelluista vastauksista täysin ilman julkisuusharkintaa lähetettyihin tietoihin. Sairaanhoidopiirin alueella raportoituja hoitovirheitä koskeneissa tietopyynnöissä sairaanhoidopiiri ja aluehallintovirasto turvautuivat vastauksissaan tilastoihin, joista löytyivät pyydetyt tiedot, sekä avustivat vastauksissaan tietopyynnön tekijää lisä- ja yhteystiedoin. Myös sairaanhoidopiirille esitettyyn jatkopyyntöön vastattiin asiallisesti ja pyydetyt tiedot lähettämällä kahden viikon kuluessa. Tietojen luovuttamisesta kieltäytynyt Valvira puolestaan lähetti useita erilaisia kieltäytymisperusteita sisältäneen vastauksen, jota ei kuitenkaan oltu perusteltu lain edellyttämällä tavalla. Tietojen poimiminen Valviran järjestelmistä voi olla vaikeampaa kuin sairaanhoidopiirin tai aluehallintoviraston järjestelmistä, mutta vastaus ei ollut omiaan antamaan vaikutelmaa avuliaasta viranomaisesta. Pelkkä ilmoitus siitä, antaako poiminta sairaanhoidopiiri-sanalla tiedon sairaanhoidopiiriin *kohdistuvista asioista* vai sairaanhoidopiiriin *alueella tapahtuneista asioista* välittää kuvan viranomaisesta, joka ei halua luovuttaa pyydettyjä tietoja. Avulias viranomaisena olisi lähettänyt käytettävissään olevat tiedot ja tiedustellut, ovatko ne asiakkaan toivomia sekä tarjoutunut tarvittaessa avustamaan täsmällisemmän tiedon löytämisessä.

Suurimmat ongelmat tämän selvityksen perusteella liittyvät viiveettömään tietopyyntöön vastaamiseen sekä kielteisiä vastauksia koskevien, julkisuuslakiin sisältyvien ohjeiden noudattamiseen. Tietopyyntöön vastaamista pidetään tietoa luovutettaessa mahdollisesti turhana työvaiheena silloin kun luovutus pyritään tekemään säädetyssä luovutusajassa. Ongelmat kohdistuvatkin tapauksiin, joissa tietoja ei luovuteta lainkaan. Tällöin kielteinen vastaus tulisi ilmoittaa tietojen pyytäjälle viipymättä, eikä hyödyntämällä tietojen luovutuksen maksimiaikarajaa. Kielteisissä vastauksissaan viranomaiset noudattavat huonosti lain mukaista ohjeistusta niin osittaisten kuin täydellisten kieltojensa osalta. Tietopyynnön tekijää pitäisi näissä tapauksissa ainakin informoida ratkaisun tekemänsä mahdollisuudesta eli valituskelpoisen päätöksen saamisesta. Kirjallisiin tietopyyntöihin kielteisesti vastattaessa ratkaisun tekemisestä olisi tiedusteltava aina erikseen. Valituskelpoinen päätös voidaan tehdä myös suoraan. Johtuuko ohjeen huono noudattaminen viranomaisen hallinnon huonosta järjestämisestä, jolloin päätösten tekemiseen ei ole riittävästi tietoa tai resursseja vai viranomaisen haluttomuudesta avata tietoa pyytäneelle mahdollisuus virallisen valituksen tekemiseksi? Kielteisen luovutus päätöksen saaja

saattaa lähteä automaattisesti valittamaan päätöksestä hallinto-oikeuteen jatkamatta keskustelua viranomaisen kanssa esimerkiksi uudella, rajatulla tietopyynnöllä. Viranomaisten kielteisten vastausten torjuva sävy on omiaan antamaan vaikutelman, että vain virallinen valitus voisi auttaa tietojen pyytäjää. Suurta kehittämistä olisikin kielteisten vastausten muotoilemisessa siten, että niistä välittyisi kuva tietojen pyytäjää mielellään avustavasta viranomaisesta.

Tiivistelmä tuloksista

Valtionhallinto

Matkamääräykset ja –kertomukset kymmenestä viimeisestä ulkoasiainvaliokunnan toteutuneesta virkamatkasta (Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta). Valiokuntaneuvos lähetti kahden viikon kuluessa ulkoasiainvaliokunnan hallussa olleet matkaraportit (aiheet, osanottajat, keskustelujen sisällöt). Matkamääräysten osalta tiedonpyytäjää ohjattiin eteenpäin kääntymään eduskunnan hallinto-osaston puoleen, mistä määräykset olisivat saatavissa.

Kopio Lahjat-rekisteristä (Tasavallan presidentin kanslia). Neuvonantajan kuukauden kuluttua tietopyynnöstä lähettämässä vastauksessa todettiin, että rekisteri on henkilörekisteri ja että tietopyynnöstä ”ei ilmene sellaisia tietoja, joiden mukaan teillä olisi oikeus käsitellä henkilötietoja”. Lisäyksenä oli tiedustelu, halutaanko tietopyyntöä täydentää tai saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi. Jatkotietopyynnössä tarkennettiin, että tieto haluttiin nimenomaan Lahjat-rekisterin julkisista tiedoista. Tähän tietopyyntöön ei saatu vastausta.

Lain edellyttämät selosteet Suomen pankin tietojärjestelmistä ja henkilörekistereistä (Suomen Pankki). IT-päällikkö ja lakimies vastasivat kahden viikon kuluttua ja toimittivat rekisteriselosteet kolmesta hallinnollisesta rekisteristään: Suomen pankin diaariointi ja arkistointi, verkkopalvelu, IT-tuotannonohjausjärjestelmä. Muiden rekisteriluetteloiden todettiin olevan poikkeuksetta salassa pidettäviä pankin toimintaympäristön seurauksena. Vastauksessaan Pankki vielä selvensi rekisteriselosteita koskevaa kieltäytymistään kertomalla, että ”salassa pidettävistä tietojärjestelmistä ei tarvitse laatia julkisia rekisteriselosteita”. Tällä he ilmeisesti viittaavat Valtiovarainministeriön Hallinnon kehittämisosaston vuonna 2000 julkaisemaan valtionhallinnolle osoitettuun tietojärjestelmäselosteen laadintasuositukseen.

Luettelo kahdessa viimeisimmässä hakuvalinnassa diplomaattikoulutukseen valituista henkilöistä (Ulkoasiainministeriö). Henkilöstösuunnittelijan vastaus saatiin 11 päivän kuluttua. Siitä kävivät ilmi valitut, valintaedellytykset (esim. ylempi korkeakoulututkinto, kotimaisten kielten taito) ja pisteytyspääluokat (esim. työkokemus, järjestökokemus). Vastauksessa kuitenkin mainittiin, ettei ”tämän yksityiskohtaisempia alkupisteytysperusteita paljasteta hakuun osallistuneille, eikä siinä menestyneille”. Lisäksi kerrottiin, mitkä olivat olleet eri hakuerien painopistealueet (esim. kehitysyhteistyö, harvinaiset kielet). Jatkopyynnössä tiedusteltiin lainmukaista perustetta alkupisteytysperusteiden ja lopullisten pistemäärien salaamiselle. Siinä esitettiin julkisuuslain mukainen perustelu (testin tarkoituksen toteutuminen, soveltuvuusarviointi, yksityiselämän suoja) ulkopuolista tietopyytäjää koskien sekä mainittiin, että valituksi tulleiden osalta salaamiseen ”ei ole ollut tarvetta ottaa kantaa”. Soveltuvuustestaukseen osallistuneet ovat kuitenkin voineet tutustua omiin tuloksiinsa.

Esityslistat ja kokouspöytäkirjat talouspoliittisen ministerivaliokunnan kokouksista helmikuussa 2009 (Valtioneuvoston kanslia). Viikon kuluttua tietopyynnöstä ilmoitettiin asian siirtämisestä valtiovaraministeriölle, joka luovutti aineiston kahden viikon kuluttua. Aineistosta puuttuivat kokouspöytäkirjoissa mainitut liitteet ja esityslistoista kohta ”Muut asiat”. Näistä tehtyyn jatkokyselyyn vastattiin, että kokouksissa ei oltu käsitelty muita asioita ja että liitetiedostot ovat kuhunkin asiaan liittyvän ministeriön hallussa. Valtiovaraministeriön hallussa ollut yksi liite koskien tuottavuustoimenpiteiden tarkastelua toimitettiin vastauksen mukana. Muiden liitteiden osalta kehoitettiin kääntymään kunkin ministeriön puoleen.

Kymmenen viimeisintä virkasähköpostiin vastaanotettua sähköpostia (Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston päällikkö). 39 päivän kuluttua saapuneessa vastauksessa pahoiteltiin vastauksen myöhästymistä neljän viikon loman vuoksi. Vastauksessa oli suoritettu alustava julkisuusharkinta, jonka perusteella esimerkiksi sisäiseen viestintään liittyvät kokousten järjestämiseen tai vierailuihin liittyvät viestit oli jätetty pois. Muut viestit koskivat pääasiassa EU-asioita, jotka ovat harkinnanvaraisesti julkisia, näistä oli esitetty viestien aihepiiri. Kaksi julkista sähköpostia oli liitetty vastauksen liitteeksi sellaisinaan.

Kunnat

Matkamääräykset ja -kertomukset kymmenestä viimeisimmästä henkilöstön tekemästä virkamatkasta (Joensuun kaupunki). Kaupungin tiedustustoimittaja ilmoitti kahdeksan päivän kuluttua, että Joensuun kaupungilla ei ole tietopyynnön mukaisia asiakirjoja, koska matkamääräykset annetaan

suullisesti eikä matkakertomuksia tehdä lainkaan. Jatkopyynnössä tiedusteltiin kolmea viimeisintä matkalaskua ja kirjanpidon tositteita virkamatkoihin liittyen. Taloussihteeri toimitti pyydetyn aineiston kahdeksan päivän kuluttua pyynnöstä.

Viimeisimmän Jyväskylän ja sen lähikuntien grillikioskien elintarvikevalvontatarkastuksen kohdekohtainen aineisto (Jyväskylän kaupungin ympäristöterveysosasto). Johtava terveystarkastaja lähetti kahden viikon kuluttua pyydetyn aineiston sähköpostilla. Aineisto käsitti yksittäisten valvonnan mukana olleiden grillien uppopaistorasvojen ja -öljyjen värin, maun, hajun, happoluvun ja savuamispisteen sekä lausunnot siitä, täyttääkö öljy elintarvikkeiden uppopaistamiseen tarkoitettun öljyn laatusuositukset.

Kymmenen viimeisintä virkasähköpostiin vastaanotettua sähköpostia (Kouvolan kaupunginjohtaja). Kaupunginjohtaja vastasi tietopyyntöön välittömästi sen saatuaan lähettämällä pyydetyn aineiston. Hän ei ollut kuitenkaan suorittanut julkisuusharkintaa, vaan viestien joukossa oli myös viranomaisen sisäiseen toimintaan liittyviä sähköposteja, kuten kokousten tilavarauksia, henkilöstön osanottokuitauksia ja mainospostia.

Kymmenen viimeisintä virkasähköpostiin vastaanotettua sähköpostia (Kajaanin Keskuskoulun rehtori). Rehtori vastasi kolmen päivän kuluttua tietopyynnöstä. Hän ilmoitti, että pyydyistä sähköpostiviesteistä yksikään ei ollut viranomaisen asiakirjoja. Tietopyynnön ohjeistuksen mukaisesti vastauksen liitteenä oli pyydetty sisältökuvaus julkisuuslain piiriin kuulumattomista viesteistä, esimerkiksi ”Matematiikan koulutus”, ”Finnairin liput”, ”Virsisisaan ilmoittautuminen” ja ”Koulun pohjakuvat”.

Liikenne

Junien seurantajärjestelmään tallennetut tiedot 12.-18.7.2010 (Liikennevirasto). Täsmällisyyskoordinaattori vastasi kolmen päivän kuluttua lähettämällä taulukkomuotoisen tiedoston. Tiedosto koostui erilaisista lyhenteistä ja junatiedoista. Koska lyhenteet eivät olleet asiaa tuntemattomalle ymmärrettäviä, niiden merkitystä tiedusteltiin jatkopyynnöllä. Vastaus saatiin seuraavana päivänä. Lisäksi kerrottiin, että täsmällisyysmittauksesta on saatavissa lisätietoa Liikenneviraston täsmällisyysmittausjulkaisusta sekä sen internet-osoite.

Turvallisuus, maanpuolustus

Viisi viimeisintä vastaanotettua selvitystä koskien ydinvoimalaitos Ol-

kiluoto kolmosen rakentamista (Säteilyturvakeskus). Tietohallinto- ja tietopalvelupäälliköt lähettivät vastauksensa ja pahoittelunsa kahden viikon määräajasta myöhästymisestä 16 päivän kuluttua tietopyynnöstä. Vastauksen liitteenä olleista asiakirjoista oli mustaamalla poistettu salassa pidettävät tiedot. Lisäksi mukaan oli liitetty luettelo asiakirjoista, jotka ovat kokonaan salassa pidettäviä sekä perustelut salaukselle. Jatkokyselyssä tiedusteltiin, mitä tietoja mustatut kohdat käsittelivät ja mikä oli niiden salausperuste. Kahden viikon kuluessa saapuneessa vastauksessa selvitettiin pyydyt asiat ja niiden salaamisperusteet: voimalan rakennekuvat ja piirroksot eri järjestelmistä sekä urakoitsijana toimivan Aravan työntekijöitä ja alihankkijoita koskevat tiedot, joiden salassapitoa perusteltiin liikesalaisuudella ja henkilöiden yksityisyydensuojalla.

Viimeisimmät tarkastustiedot elintarvikehuollon varmuusvarastoinnin tilasta (Huoltovarmuuskeskus) Tietopyyntöön ei saatu minkäänlaista vastausta.

Lain edellyttämät selosteet puolustusvoimien hallinnoimista tietojärjestelmistä ja henkilörekistereistä (Puolustusvoimien pääesikunta). Viikon kuluttua henkilöstöosaston apulaisosastopäällikkö ilmoitti, että pyyntö oli siirretty Pääesikunnan kansliaan, joka on tietojärjestelmien vastuutaho. Kolmen päivän kuluttua tästä johtamisjärjestelmäosaston osastopäällikkö ilmoitti, että pyynnön toteuttaminen vaatii erityistoimenpiteitä ja vastaamiseen kuuluu julkisuuslain säätämä maksimiaika eli kuukausi. Tasan 30 päivän kuluttua saapui virallinen päätös valitusosoituksineen. Päätöksessä oli selvitetty julkiset, osittain julkiset ja salaiset tietojärjestelmäselosteet sekä yksityiskohtaiset perustelut salaukselle. Vastauksen mukaan tietojärjestelmäselosteet sisältävät tietoja järjestelmien käyttötarkoituksesta ja lähteistä ja esimerkiksi puolustusvoimien verkkopuolustus perustuu tietoverkkojen ja -järjestelmien mahdollistamaan toimintaan. Pääesikunnan turvallisuustietorekisteri on henkilörekisteri, johon kerätään tietoja laittoman tiedustelutoiminnan ja maanpuolustusta vaarantavan laittoman toiminnan estämiseksi. Tallennettavaa tietosisältöä ja säännönmukaisia tietolähteitä koskevat osuudet pitävät sisällään tietoja sotilastiedustelujärjestelmän toimintamenetelmistä, tiedon analysointitavoista sekä viranomaisten keskinäisestä yhteistyöstä ja tiedonvaihdoista ja ovat sotilastiedustelua koskevaa salassa pidettävää tietoaaineistoa. Julkiset selosteet olivat vastauksen liitteenä ja osittain julkisten osalta oli kerrottu järjestelyistä, kuinka tietoihin on mahdollista päästä tutustumaan rekisterinpitäjän toimipaikassa.

Asiakirjat Suojelupoliisin toiminnasta Afrikassa vuonna 2009 (Suojelupoliisi). Valituskelpoinen kielteinen tietojen luovutuspäätös pyyntöön saapui kymmenen päivän kuluttua. Apulaispäällikön mukaan tiedot ovat salassa pidettäviä, koska ne "liittyvät pääsääntöisesti suojelupoliisin ydintoimintoihin, kuten vastavakoiluun, terrorismintorjuntaan ja valtion sisäisten uhkien

ennalta estävään torjuntaan” ja että ”niissä käsitellään suojelupoliisin suhteita toisiin valtioihin ja niistä ilmenee myös yksityiskohtaisia tietoja suojelupoliisin taktisista ja teknisistä menetelmistä”. Tietopyynnön julkisuussharkinnassa oli pyydetty ottamaan erikseen huomioon asiassa jo tapahtunutta mediäkäsittelyä. Asian julkisella käsittelyllä ei kuitenkaan ollut asiakirjoja julkistavaa vaikutusta. Tietopyytäjää avustettiin kuitenkin kertomalla, että suojelupoliisin kirjediaari on julkinen asiakirja. Vastauksen liitteeksi laitettiin neljä asiaan liittyvää suojelupoliisin diaariraporttia, jotka koskivat mm. eduskunnalle toimitettuja lausuntoja, sisäministeriön poliisiosastolle toimitettuja toiminta-, talous- ym. suunnitelmia, hanke-esityksiä ja lisäresurssitarpeita.

Ilmavoimien kolmella viimeisimmällä tunnistuslennollaan hankkima kuva- ja ääniteaineisto (Ilmavoimien esikunta). Valituskelpoinen kielteinen päätös pyyntöön saapui kymmenen päivän kuluttua. Ratkaisussa todettiin operatiivisen lentotoiminnan yksityiskohtaisten ja alueelliset valmius- ja suorituskykyelementtien olevan puolustusvalmiuden ydintekijöitä, joiden julkisuus vaarantaisi olennaisesti maanpuolustuksen etua. Erikseen perusteltiin operatiiviseen lentotoimintaan liittyvän tiedon julkistamisen heikentävän sotilastiedustelun keinovalikoiman käyttämistä ja paljastavan puolustusvalmiuteen ja suorituskykyyn liittyvää olennaista tietoa. Radioliikenteen kohdalla julkistaminen paljastaisi puolustusvalmiuteen liittyviä tietoja lennon johtajien ja suorittajien johtamis- ja valvontakyvystä. Pyyntöön liittyvästä kuva- ja ääniteaineistosta ei olisi myöskään erotettavissa sellaista julkista tietoa jota salassapitovelvollisuus koskisi ilman että salassa pidettäviä osia tulisi sivullisten tietoon.

Selvitys/raportti puolustusvoimien viimeisimmän valtakunnallisen sotaharjoituksen toteutumisesta ja tavoitteiden saavuttamisesta (Pääesikunta). Vastauksessaan pääesikunnan henkilöstöosasto ilmoitti siirtäneensä asiakirjapyynnön lausunnon saamiseksi harjoituksen toteuttaneen maavoimien esikunnalle. 18 päivän kuluttua tietopyynnön esittämisestä pääesikunta lähetti valituskelpoisen osittain myönteisen päätöksen. Vastauksessa oli ensin kerrottu, mitä asiakirjoja asiaan liittyen oli laadittu, minkä jälkeen julkisuusarvio oli tehty asiakirjakohtaisesti. Salattavan aineiston salassa pitoa perusteltiin maanpuolustuksellisilla syillä viittaamalla julkisuuslain soveltuviin kohtiin. Tiedot käsittelevät puolustusvoimien käyttöä harjoitustoiminnassa ja ne oli tarkoitettu puolustusvoimien omaan käyttöön. Harjoituskertomuksen tietosisältö koostui yksityiskohtaisista havainnoista, niistä tehdyistä johtopäätöksistä ja toimenpidesuosituksista sotaharjoituksen rakenteesta ja päämääristä, suunnitelmista ja valmistelusta, toteutuksesta, organisaatiosta sekä näiden yhdistelmästä. Osasta salassa pidettävistä asiakirjoista kuitenkin toimitettiin julkiset osat ja toimittamattomiin asiakirjoihin tarjottiin mahdollisuus tutustua maavoimien esikunnan tiloissa. Luovutettuihin asiakirjoihin oli kunkin poistetun tiedon kohtaan tehty merkintä poistamisen perusteesta

tyyliin “kappale poistettu, koska se kuvaa puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn vahvuuksia ja kehitettäviä osa-alueita”.

Helsinki-Vantaan lentokenttää koskeva viranomaisen suunnitelma onnettomuus- ym. poikkeustilanteiden varalle (Finavia / Liikenteen turvallisuusvirasto). Vastauksessaan Finavian lakimies totesi, ettei tietopyynnössä yksilöity aineisto ole julkista, koska Finavia ei ole julkisuuslain tarkoittama viranomainen eikä lakia sovelleta tietopyynnössä viitatussa toiminnassa syntyneisiin Finavian asiakirjoihin. Tiedonpyytjä osoitettiin kääntymään Liikenteen turvallisuusviraston Trafín puoleen, joka toimitti pyydetyn aineiston sijasta hallussaan olevan Trafín kriisiviestisuunnitelman. Lisäksi vastauksensa yhteydessä Trafín lakimies totesi, että Finavia Oyj/Helsinki-Vantaan lentoasemalla on oma lainsäädännön edellyttämä suunnitelma lentokenttää varten.

- **Asiakirjat vuodelta 2009 koskien partioiden mukana liikkuvia poliisin henkilökuntaan kuulumattomia henkilöitä** (Keski-Suomen poliisilaitos). Kyselyyn vastattiin 23 päivän kuluttua pahoitellen vastauksen viivästymistä. Viivästytminen johtui asiakirjojen olemassaolon selvittelystä. Vastauksessa kerrottiin erilaisista tilanteista (yksityisen tuotantoyhtiön tv-ohjelman tekeminen, hätäkeskuspäivystäjäksi opiskelevat), joissa henkilökunnan ulkopuolisia henkilöitä on liikkunut poliisipartioiden mukana. Tilanteista ei kuitenkaan ole olemassa tallennettuja asiakirjoja, joten tietopyynnön mukaista luovutettavaa aineistoa voitu antaa. Lisätietona kerrottiin, että ko. tapauksissa noudatetaan poliisiylijohtoon oheistusta. Jatkotietopyynnössä tiedusteltiin mainittua poliisiylijohtoon ohjeistusta, ohjeistusta poliisipartioiden raportoinnista sekä kolmea viimeisintä poliisipartioiden toiminnastaan laatimaa raporttia. Poliisista soitettiin 12 päivän kuluttua jatkopyynnöstä ja kerrottiin, että raportointia koskevaa kirjallista ohjeistusta ei ole olemassa, selvitettiin partiointitoimintaa ja siihen liittyviä erilaisia järjestelmiä ja sitä, mitä tietoja niihin kirjautuu. Pyydetynkaltaisia ”partioraportteja” ei kuitenkaan ole olemassa, mutta yksittäisistä tehtävistä on mahdollista saada järjestelmän tulosteena ns. tehtävälappu, joka sisältää tietoja suoritettujen tehtävien ajankohdasta, suorittajista ja vaadituista toimenpiteistä. Lisäksi kerrottiin mistä on saatavilla pyydetty poliisiylijohtoon ohje ”Poliisitoiminnan seuraaminen, dokumentointi ja esittäminen erikseen sovittavissa tapauksissa”.

Tuen myöntäminen

Vuonna 2009 myönnettyt yritysten kehittämisavustukset, ml. myönnetyn tuen mahdollinen seuranta (Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus). Viranomainen lähetti pyydetty tiedot (yritys, tuen kohde) kahden päivän kuluttua. Osa tiedoista oli taulukkomuodossa ja taulukkoon

sisältymättömät tiedot oli kerrottu sähköpostivastauksessa. Myönnetyn tuen seurannan ilmoitettiin tapahtuvan hankkeen maksatuksen yhteydessä sekä kaksi vuotta hankkeen päättymisestä tehtävällä jälkiraportoinnilla. Tuen saaneita kohteita kuvailtiin mm. "koneistusinvestointi", "huopajalkineet maailmalle", "toimialalajennusinvestoinnit" ja "terämuottihanke".

Vuonna 2009 myönnetyt yritysten kehittämisasiavustukset (Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus). Viranomaisen vastasi seuraavana päivänä (yritys, tuen kohde). Osa tiedosta oli taulukkomuodossa ja tukien seuranta-tietojen osalta ohjattiin eteenpäin keskuksen tarkastajan puheille. Tarkastajan yhteystiedot oli annettu. Lisäksi kerrottiin, että yritysrahoitustilastoihin voi tutustua keskuksen internet-sivuilla ja osoitetieto oli annettu. Pyyntö oli lisäksi tukien takaisinperintäkysymyksen osalta ohjattu eteenpäin lakimiehelle, joka vastasi kahden päivän kuluttua tietopyynnön lähettämisestä, että vuonna 2009 ei ole tehty takaisinperintäpäätöksiä, joten pyydettyä aineistoa ei ole olemassa luovutettavaksi. Tukien myöntämisperusteita koskeva kysymys jäi vaille vastausta, tosin vastaaja saattoi ymmärtää tilastossa olleen tuen käyttökohteen myöntöperusteeksi.

Vuonna 2009 myönnetyt yritysten kehittämisasiavustukset (Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus). Pyydetty tiedot (yritys, tuen kohde) saatiin 27 päivän kuluttua tietopyynnöstä pahoitellen myöhästymistä sähköpostijärjestelmästä johtuvista syistä. Vastauksen liitteenä oli tilasto yritystuista. Tilastoon sisältyvät tietoja myöntöperusteista ja tuen seurannasta ei kerrottu.

Terveysthuolto

Lääkäreistä kaupungin järjestämässä terveydenhuollossa tehdyt valitukset vuodelta 2009 (Oulun kaupunki). Kielteisen vastauksen tietopyyntöön antoi terveysjohtaja 28 päivän kuluttua. Vastauksessaan hän totesi, että vaade oli epämääräinen eikä valmista tilastoa pyydettyistä tiedoista ollut olemassa. Pyyntö toteuttaminen olisi edellyttänyt tietoaineiston tuottamista, mihin kaupungilla ei ole velvollisuutta. Lisäksi todettiin, että "Näkemyksemme mukaan näyttää siis siltä, että kysyjän pitää anoa asianmukaisesti tutkimuslupaa". Lopuksi kerrottiin, että hakusanoilla voisi ehkä diaarista löytyä tietoa kante-luiden, valitusten tai muistutusten määrästä, mutta ei muuta. Kieltäytymistä ei perusteltu asiaan kuuluvasti eikä tietojen pyytäjää avustettu eteenpäin.

Vuonna 2009 raportoidut hoitovirheet (Keski-Suomen sairaanhoitopiiri). Sairaanhoitopiiri lähetti potilasvahinkotilastot vuodelta 2009 neljän päivän kuluttua tietopyynnöstä. Lisäksi mukana oli ote sairaanhoitopiirin hallituksen kokouksesta, jossa oli käsitelty potilasvahinkojen kehitystä, kappalemääriä ja korvausmääriä. Jatkopyynnöllä kysely kohdennettiin viiteen viimeisimpään

Keski-Suomen keskussairaalalle tehtyyn, virheellisiä hoitotoimenpiteitä koskevaan hallintokanteluun, joista on tehty viranomaisen ratkaisu. Johtajayli-lääkärin vastauksessa luovutettiin pyydetty aineisto, josta oli poistettu "kaikki henkilöihin viittaavat [tiedot] ja tapahtumien yksityiskohtaiset kuvaukset". Kyseiset kantelut oli tehty Länsi-Suomen lääninhallitukselle, Terveystieteiden tutkimuskeskukseen ja Eduskunnan oikeusasiamiehelle ja ne sisälsivät kuvaukset käsitellyistä asioista, hankituista selvityksistä sekä johtopäätökset tai ratkaisut.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin aluetta koskevat vuonna 2009 aluehallintovirastolle raportoidut hoitovirheet (Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto). Lakimiehen 11 päivän kuluttua lähettämän vastauksen liitteenä luovutettiin pyydetty tiedot tilastomuodossa ja annettiin lisätietoja antavan henkilön yhteystiedot. Yksittäisistä tapauksista oli listattu mm. kantelun kohde, toimiala, ensisijainen ammattiryhmä, pääasiallinen syy, päätöksen toimenpide ja seuraamuksen kohdistuminen.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin aluetta koskevat vuonna 2009 Valviralle raportoidut hoitovirheet (Valvira). Kielteinen vastaus saapui 11 päivän kuluttua tietopyynnöstä. Tietojohdaja pyysi täsmentämään tai rajaamaan tietopyyntöä, koska "tietojenhaku 'sairaanhoitopiiri' tiedolla tuottaa ainoastaan tiedot itse sairaanhoitopiiriin tai sen toimintayksiköihin *kohdistuvista* asioista, ei itse sairaanhoitopiirin alueella *tapahtuneista* asioista". Lisäksi todettiin, että Valviran resurssit eivät riittäisi asiakirjapyyntöön mukaiseen selvitysohjelmaan. Lisäksi pyyntö koski salassa pidettäviä sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asioita koskevia tietoja, eikä luovutus olisi ollut mahdollista ilman erityistoimenpiteitä salassa pidettävän tiedon poistamiseksi. Loppuun oli liitetty hinnaston mukaiset taksat (40 euroa/tunti, kopiot 0,41 euroa/sivu + 5,50 euroa/lähetys) salassa pidettävän tiedon poistamisesta ja kopioinnista.